KHUÊ VĂN CÁC

TRUNG TÂM HOẠT ĐỘNG VĂN HÓA KHOA HỌC
VĂN MIẾU - QUỐC TỬ GIÁM

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

奎文閣
Khuê Văn Các là một trong những công trình kiến trúc tiêu biểu nhất của di tích Quốc gia đặc biệt Văn Miếu - Quốc Tử Giám, được tổng trấn Bắc Thành Nguyễn Văn Thành xây vào năm 1805.

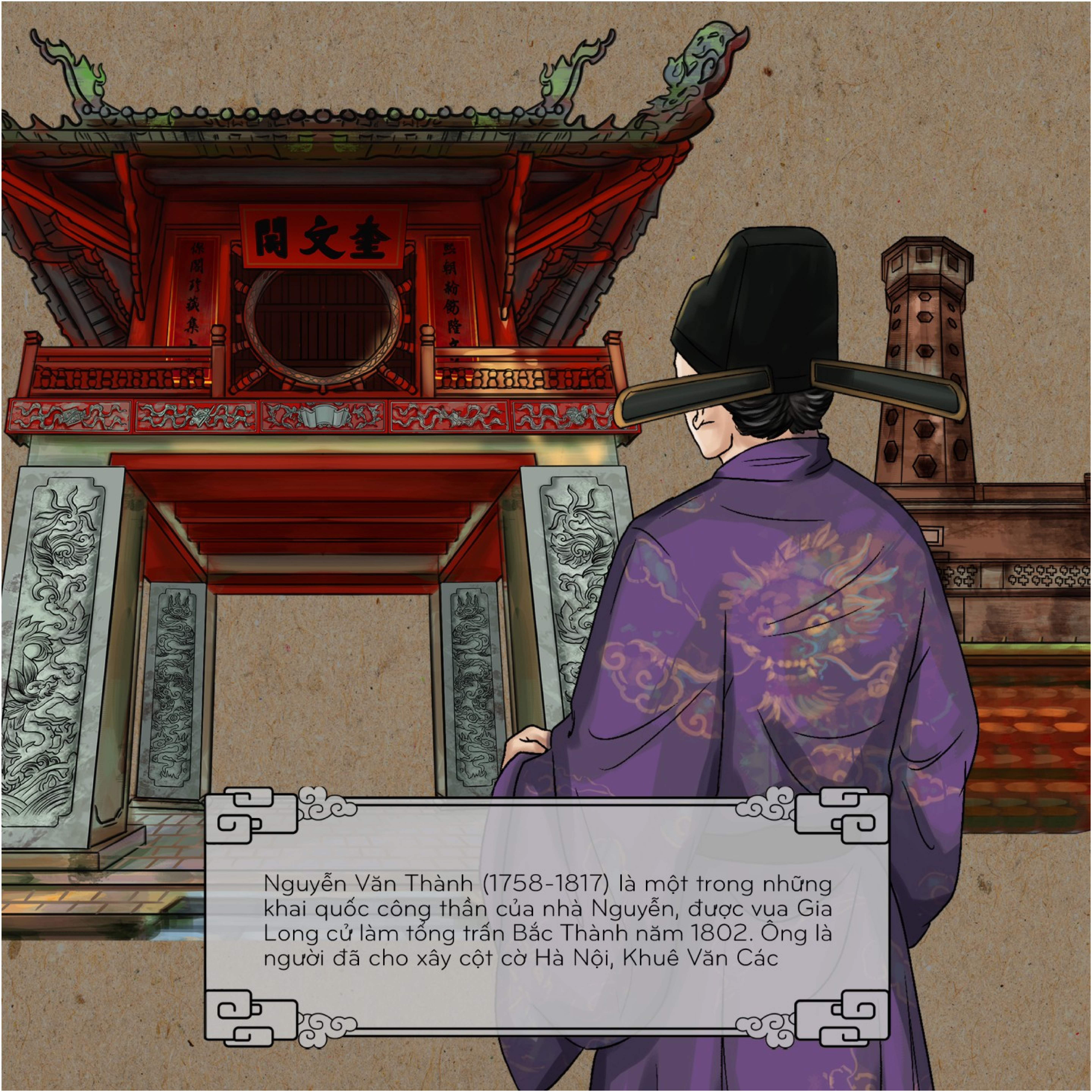
奎文閣
Nguyễn Văn Thành (1758-1817) là một trong những khai quốc công thần của nhà Nguyễn, được vua Gia Long cử làm tổng trấn Bắc Thành năm 1802. Ông là người đã cho xây cột cờ Hà Nội, Khuê Văn Các

Mấy lớp cung tường sừng sững cổ kim
Bốn mùa hoa cỏ sum xuê tươi tốt
Thánh triều gây dựng qui mô lớn
Lâu dài mãi với núi Nùng cao, sông Nhị sâu

Sách Quốc sử di biên, bộ sử ghi chép các sự kiện diễn ra thời đầu nhà Nguyễn đã nói về sự kiện Quận công Nguyễn Văn Thành xây Khuê Văn Các tại học đường phủ Hoài Đức, phía ngoài giếng Thiên Quang. Trần Bá Lãm dâng bài Khuê Văn Các phú.

Mấy lớp cung tường sừng sững cổ kim
Bốn mùa hoa cỏ sum xuê tươi tốt
Thánh triều gây dựng qui mô lớn
Lâu dài mãi với núi Nùng cao, sông Nhị sâu"

1. HỒ VĂN
2. BIA HẠ MÃ
3. TỨ TRỤ
4. VƯỜN GIÁM
5. CỔNG VĂN MIẾU
6. CỔNG ĐẠI TRUNG
7. KHUÊ VĂN CÁC
8. GIẾNG THIÊN QUANG
9. BIA TIẾN SĨ
10. CỔNG ĐẠI THÀNH
11. NHÀ BÁI ĐƯỜNG, ĐIỆN ĐẠI THÀNH
12. CỔNG THÁI HỌC
13. NHÀ TIỀN ĐƯỜNG, NHÀ HẬU ĐƯỜNG
14. NHÀ CHUÔNG
15. NHÀ TRỐNG

Khuê Văn Các là một đơn nguyên kiến trúc nằm trong tổng thể của Văn Miếu - Quốc Tử Giám, thuộc khu nội tự. Đây là một trong năm cổng chia khu vực nội tự của Văn Miếu - Quốc Tử Giám thành năm lớp không gian khác nhau. Cổng Khuê Văn Các thuộc lớp không gian thứ hai - khu Thành Đạt, nằm giữa cổng Đại Trung và Đại Thành.

Khuê Văn Các (gác Khuê Văn) với hàm ý sao Khuê. "Khuê" là tên chòm sao sáng nhất trong 28 chòm sao. Chòm sao Khuê có 16 ngôi, sắp xếp giống như hình chữ Văn (文). Người xưa quan niệm sao Khuê là biểu tượng của văn chương, vẻ đẹp của tri thức và văn hóa.

奎文閣
Khuê Văn Các với kiến trúc mái chồng diêm 2 tầng 8 mái. Theo kinh dịch: lưỡng nghi sinh tứ tượng, tứ tượng sinh ra bát quái, từ đó sinh ra vạn vật.

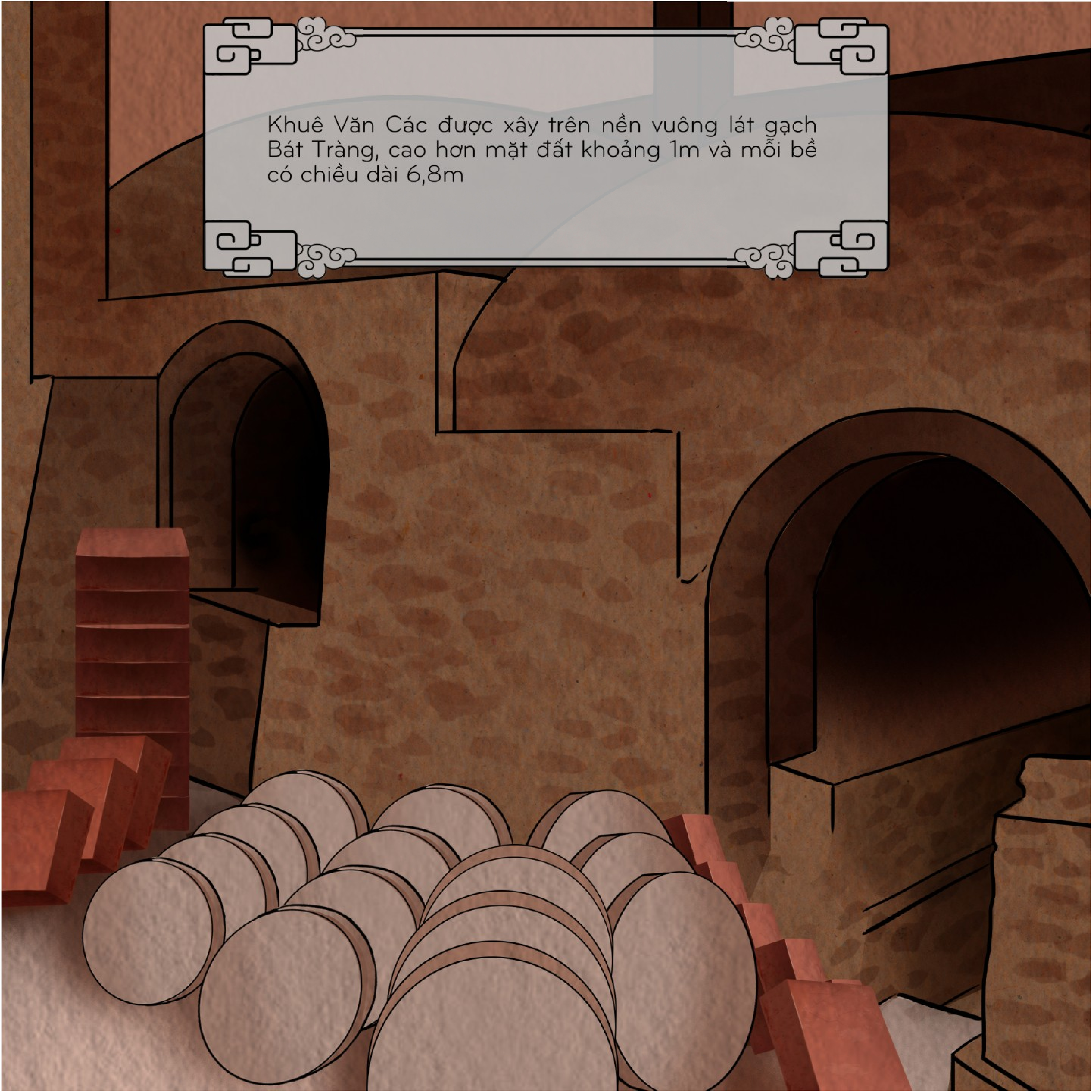
Khuê Văn Các được xây trên nền vuông lát gạch Bát Tràng, cao hơn mặt đất khoảng 1m và mỗi bề có chiều dài 6,8m

Tầng dưới là 4 cột trụ gạch hình vuông với họa tiết cầu kỳ, bốn bề để trống.

Tầng trên là kiến trúc gỗ 2 tầng mái (4 mái thượng và 4 mái hạ) lợp ngói ống (ngói âm dương), trang trí 4 góc bằng đất nung. Đây là kiến trúc duy nhất sử dụng loại ngói đặc trưng của thời Nguyễn.

Sàn gỗ có chừa một khoảng để bắc thang lên gác. Bốn cạnh có diềm gỗ chạm trổ tinh vi, xung quanh là lan can con tiện cũng được làm bằng gỗ.

奎文閣
Bốn mặt gác bịt ván gỗ, mỗi phía có 1 cửa sổ tròn có 16 thanh con tiện tỏa ra bốn phía giống như sao Khuê đang tỏa sang trên bầu trời.

奎文閣
Mặt trước của Gác có treo bức đại tự sơn son thếp vàng có 3 chữ Hán lớn Khuê Văn Các. Dòng lạc khoản đề tấm biển làm vào mùa xuân năm Gia Long thứ 4 -1805.

Mỗi phía ở hai bên cửa sổ tròn đều có khắc 1 đôi câu đối, ý nghĩa ca ngợi văn chương, nền văn trị; Khuê Văn Các và các giá trị văn hóa dân tộc.

奎星天朗人文闡
璧水春深道脈長
Câu đối 1: Sao Khuê sáng giữa trời, văn chương và con người đều rạng tỏ. Trường học đượm sắc xuân, mạch đạo dài lâu.

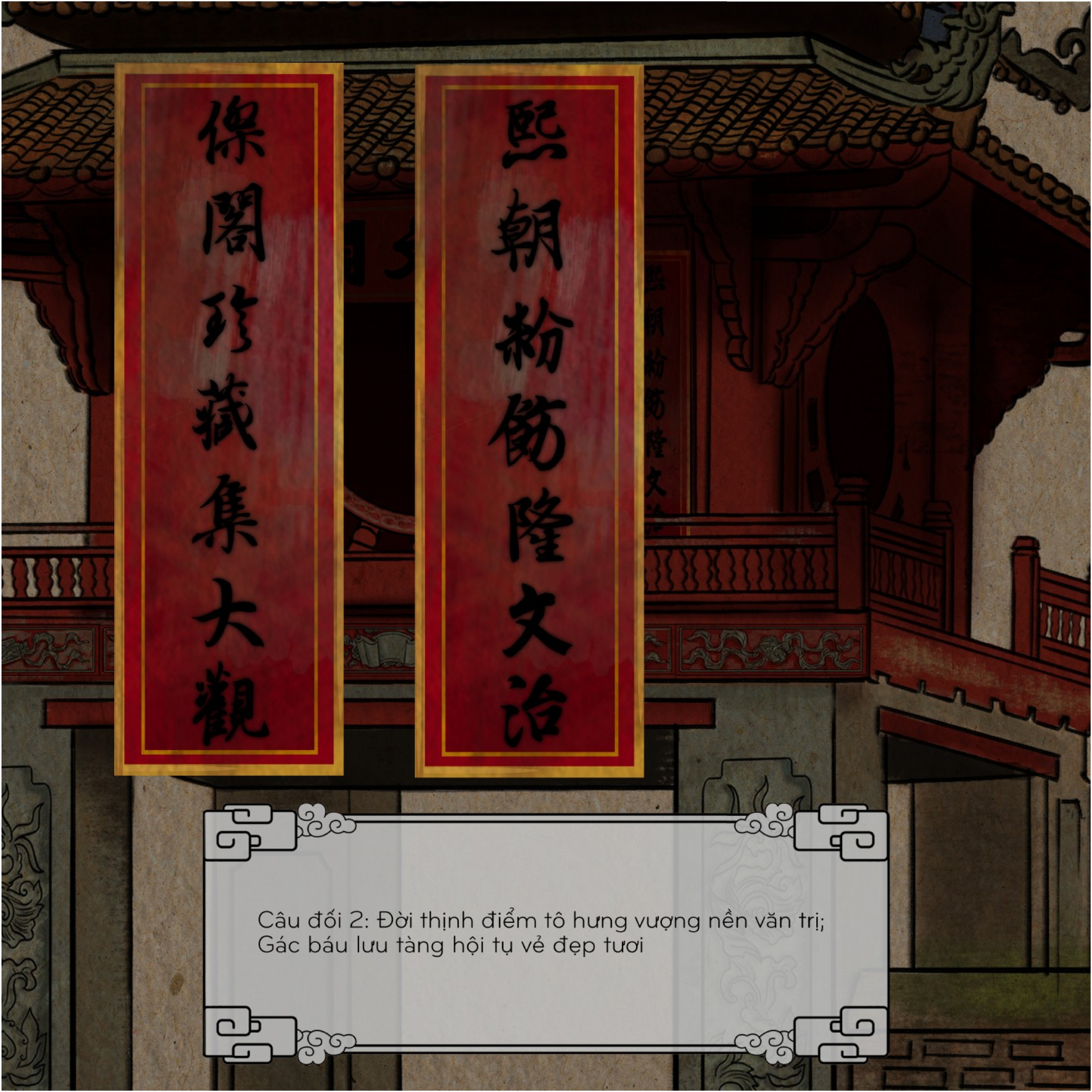
熙朝粉飾隆文治
保閣珍藏集大觀
Câu đối 2: Đời thịnh điểm tô hưng vượng nền văn trị;
Gác báu lưu tàng hội tụ vẻ đẹp tươi

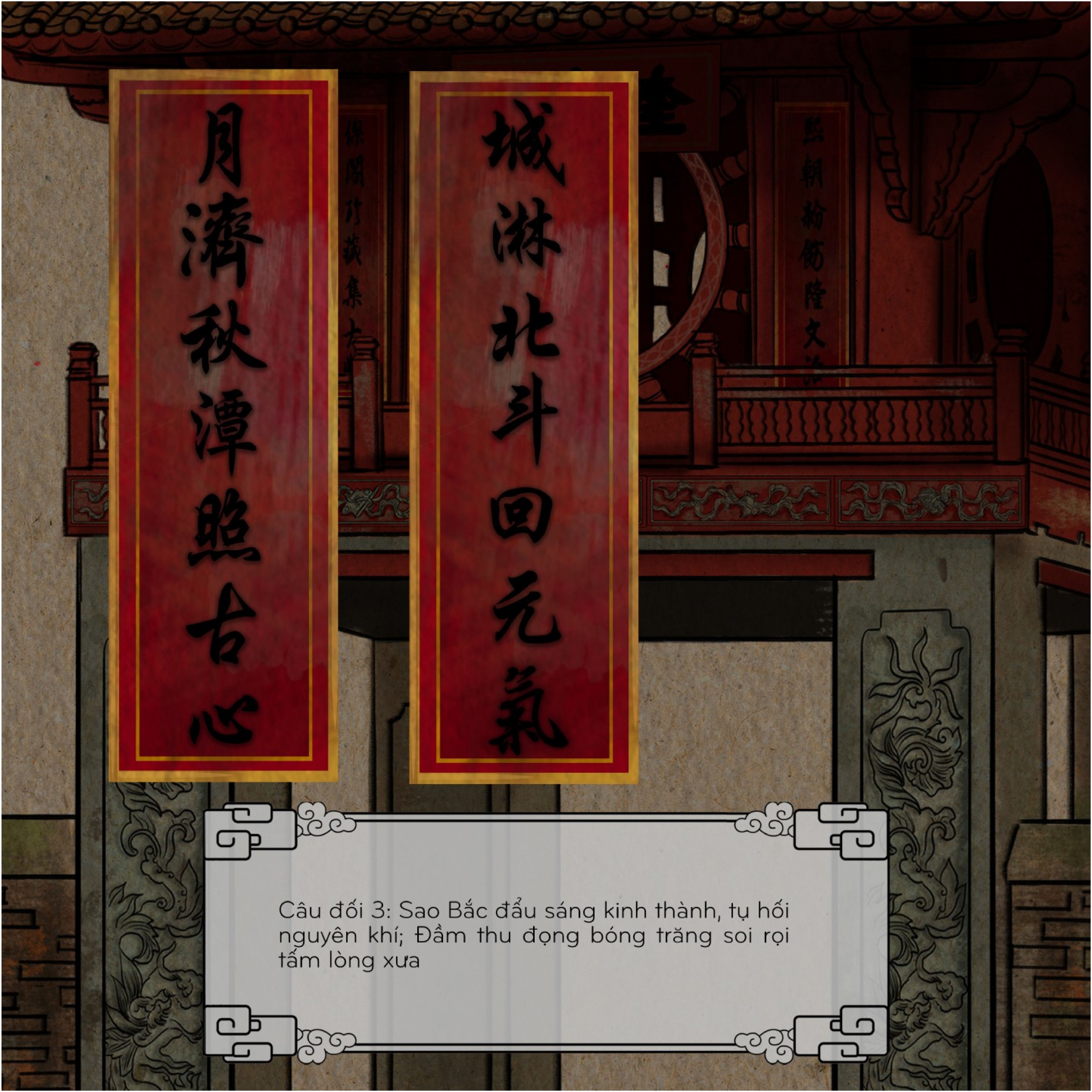

Câu đối 3: Sao Bắc đẩu sáng kinh thành, tụ hối nguyên khí; Đầm thu đọng bóng trăng soi rọi tấm lòng xưa

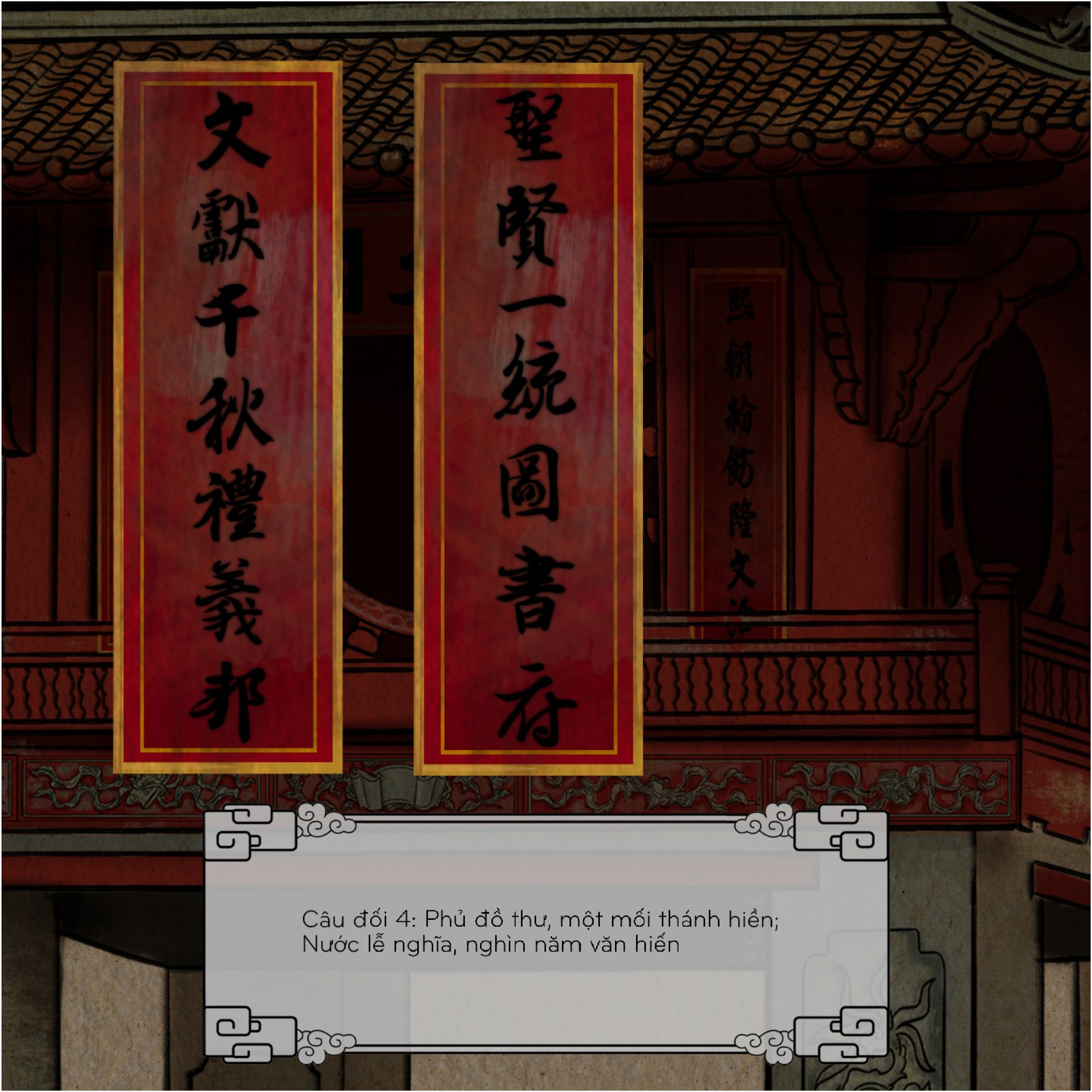
聖賢一統圖書府
文獻千秋禮義邦
Câu đối 4: Phủ đồ thư, một mối thánh hiền;
Nước lễ nghĩa, nghìn năm văn hiến

Được thiết kế theo lối kiến trúc tam quan truyền thống của người Việt, Khuê Văn Các là cổng chính, hai bên là hai cổng Bí Văn và Súc Văn với nhiều hàm tích.

Cửa Bí văn kết thúc con đường lát gạch nhỏ chạy từ cửa Thành Đức bên trái, có nghĩa là vẻ đẹp rực rỡ. Ý nói văn chương trau chuốt, có sức truyền cảm, thuyết phục con người.

Cửa Súc văn kết thúc con đường lát gạch nhỏ chạy từ cửa Đạt Tài bên phải, có nghĩa là văn chương hàm súc, phong phú, có khả năng nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn.

Hai cửa này cùng với Khuê văn các đồng thời mở đầu cho khu vực thứ ba của quần thể kiến trúc Văn Miếu Quốc Tử giám: khu vực giếng Thiên Quang và Vườn Bia Tiến sĩ thời Lê - Mạc.

Khuê Văn Các được dựng cạnh giếng Thiên Quang đầy nước trong in bóng gác. Theo quan niệm người xưa, giếng hình vuông tượng trưng cho mặt đất, cửa sổ hình tròn của gác Khuê Văn tượng trưng cho bầu trời, có ý nói nơi đây là nơi tập trung mọi tinh hóa của đất trời, có ý tưởng đề cao trung tâm giáo dục văn hóa Nho học Việt Nam.

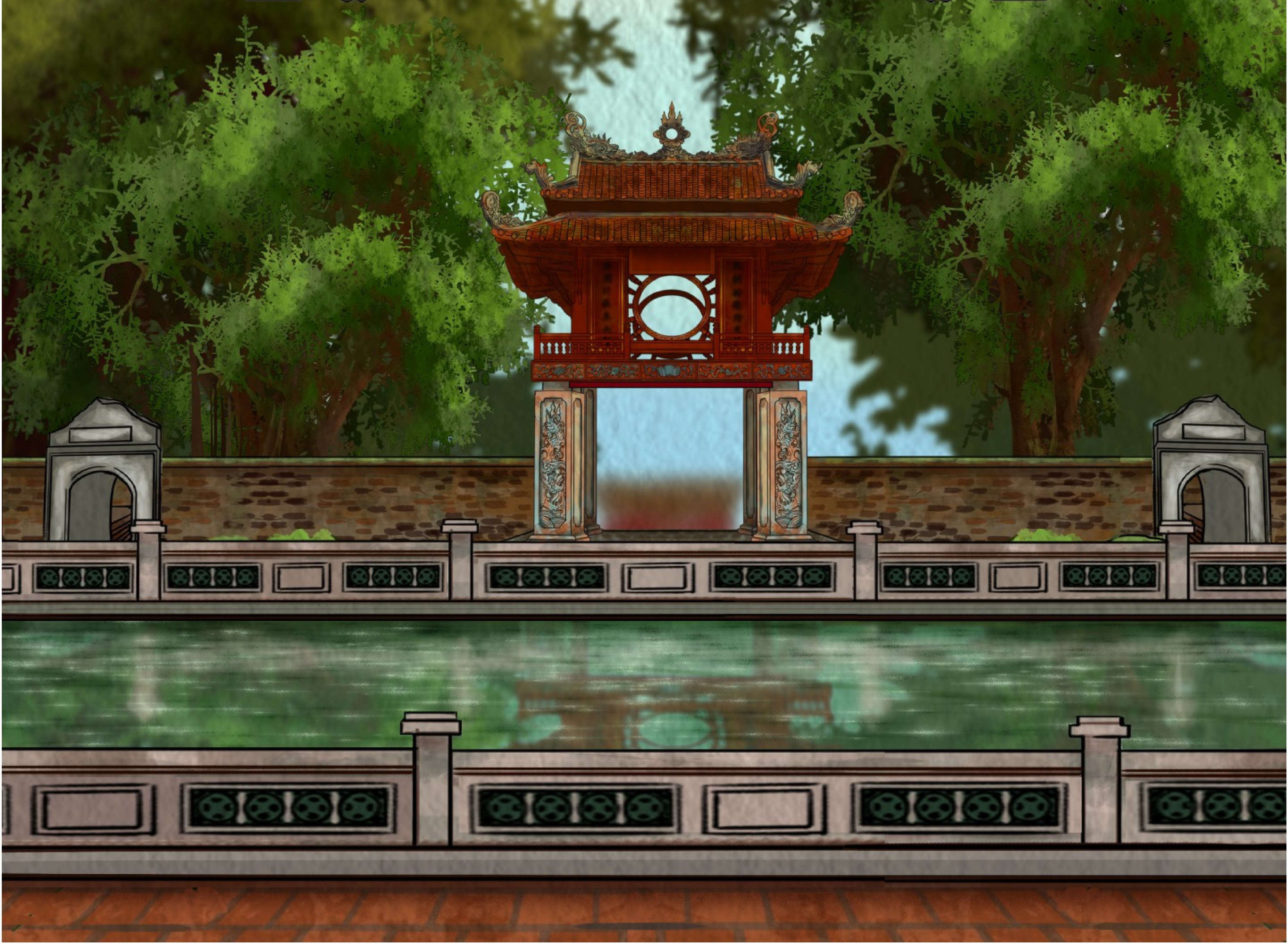

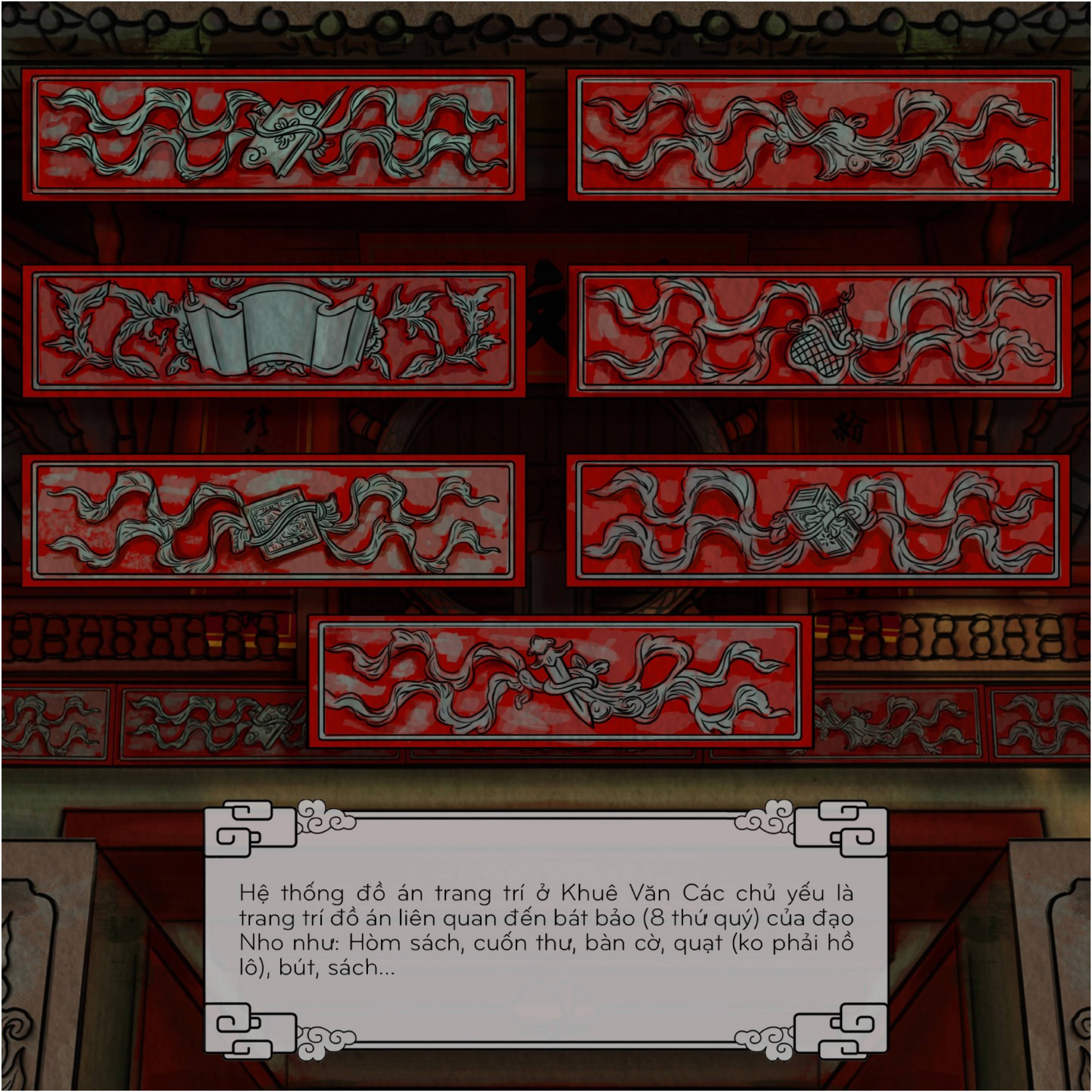
Hệ thống đồ án trang trí ở Khuê Văn Các chủ yếu là trang trí đồ án liên quan đến bát bảo (8 thứ quý) của đạo Nho như: Hòm sách, cuốn thư, bàn cờ, quạt (ko phải hồ lô), bút, sách...

奎文閣
Gác Khuê Văn thể hiện sự khiêm cung, với kiến trúc đối xứng, giản dị và tao nhã. Khuê Văn Các là cổng nối khu thứ hai với khu thứ ba. Gác không có cánh cửa với hàm ý rằng, con đường đến với tri thức là con đường liên tục, không có điểm giới hạn về không gian và thời gian.

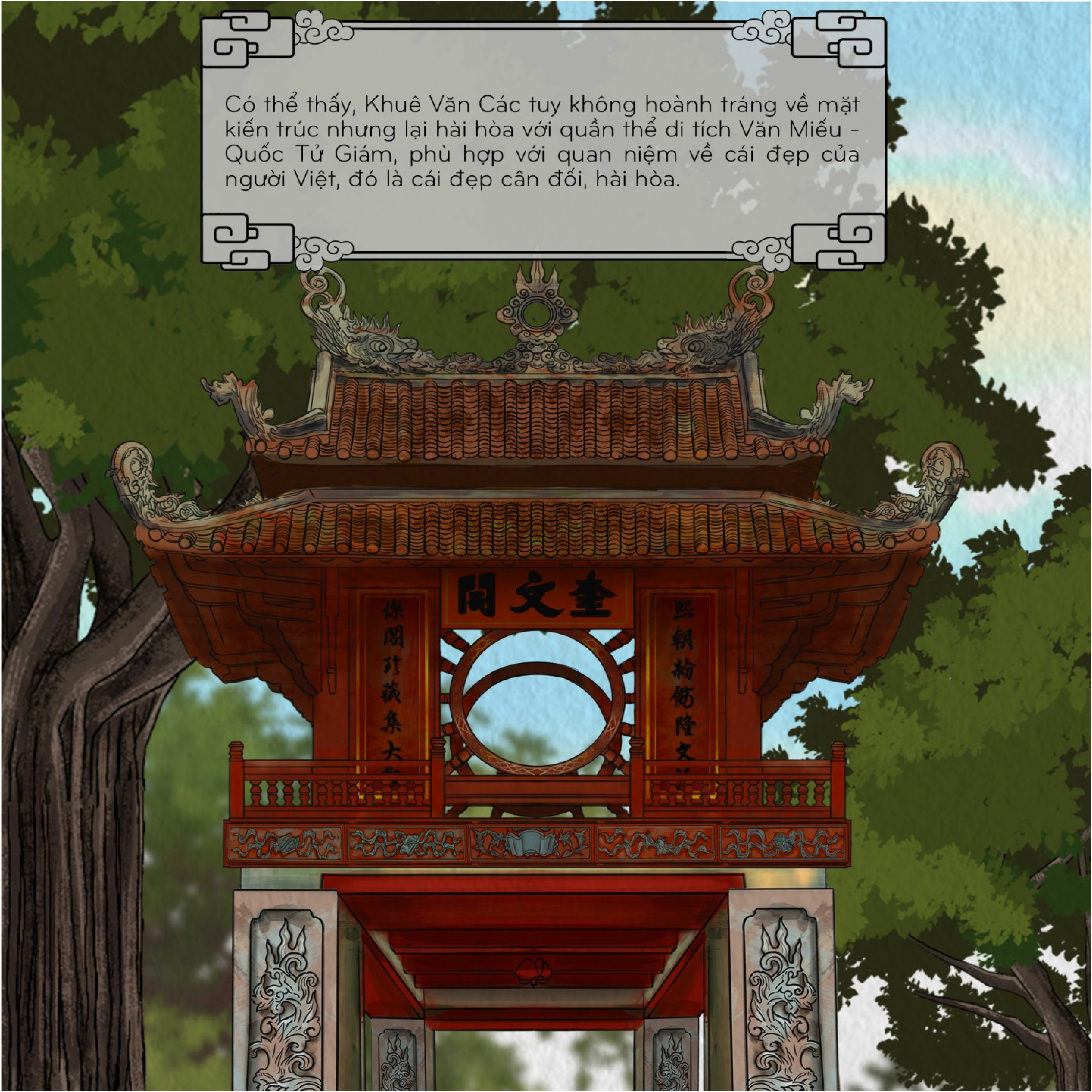
Có thể thấy, Khuê Văn Các tuy không hoành tráng về mặt kiến trúc nhưng lại hài hòa với quần thể di tích Văn Miếu - Quốc Tử Giám, phù hợp với quan niệm về cái đẹp của người Việt, đó là cái đẹp cân đối, hài hòa.
奎文閣

Dù chỉ là một công trình nhỏ trong quần thể di tích Văn Miếu Quốc Tử Giám, nhưng Khuê Văn Các có kiến trúc độc đáo, mang nhiều ý nghĩa tốt đẹp, truyền tải thông điệp văn hóa của dân tộc.

Nhìn từ ô cửa sổ tròn trên Khuê Văn Các ra xa ở hai phía Nam, Bắc sẽ nhìn thấy trục thần đạo của khu di tích từ ngoài vào trong. Khuê Văn Các như một trung tâm của trục đường này, chứa đựng nhiều giá trị văn hóa.

HÀ NỘI

Năm 1999, Thành phố Hà Nội đã chọn biểu tượng của Thủ đô là hình ảnh Khuê Văn Các tại Văn Miếu - Quốc Tử Giám.
Năm 2012, tại Điều 6, Chương 1 của Luật Thủ đô đã quy định Khuê Văn Các là biểu tượng của Thủ đô Hà Nội ngàn năm văn hiến.

Hình ảnh biểu tượng Khuê Văn Các trên đường phố Hà Nội, các công trình và ấn phẩm về Thủ đô xuất hiện phổ biến.

奎文閣
Khuê Văn Các xứng đáng là viên ngọc quý của di tích Văn Miếu Quốc Tử Giám, trở thành biểu trưng cho giáo dục, trí tuệ, giá trị nhân văn sâu sắc của Thăng Long - Hà Nội, đi vào tâm thức của người Hà Nội nhiều thế hệ.

KHUÊ VĂN CÁC

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung
Giám đốc - Tổng Biên tập: Trần Chí Đạt

Biên tập sách điện tử: Nguyễn Tiến Phát - Phạm Thị Thanh

Trình bày sách: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Trình bày bìa: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Đối tác liên kết:
Trung tâm hoạt động Văn hoá Khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám
58 - Quốc Tử Giám - Đống Đa - Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 916-2024/CXBIPH/11-29/TTTT
Số quyết định xuất bản: 45/QĐ-NXB TTTT ngày 10/4/2024
Nộp lưu chiểu Quý II năm 2024
Mã ISBN: 978-604-80-9323-5

Sách không bán

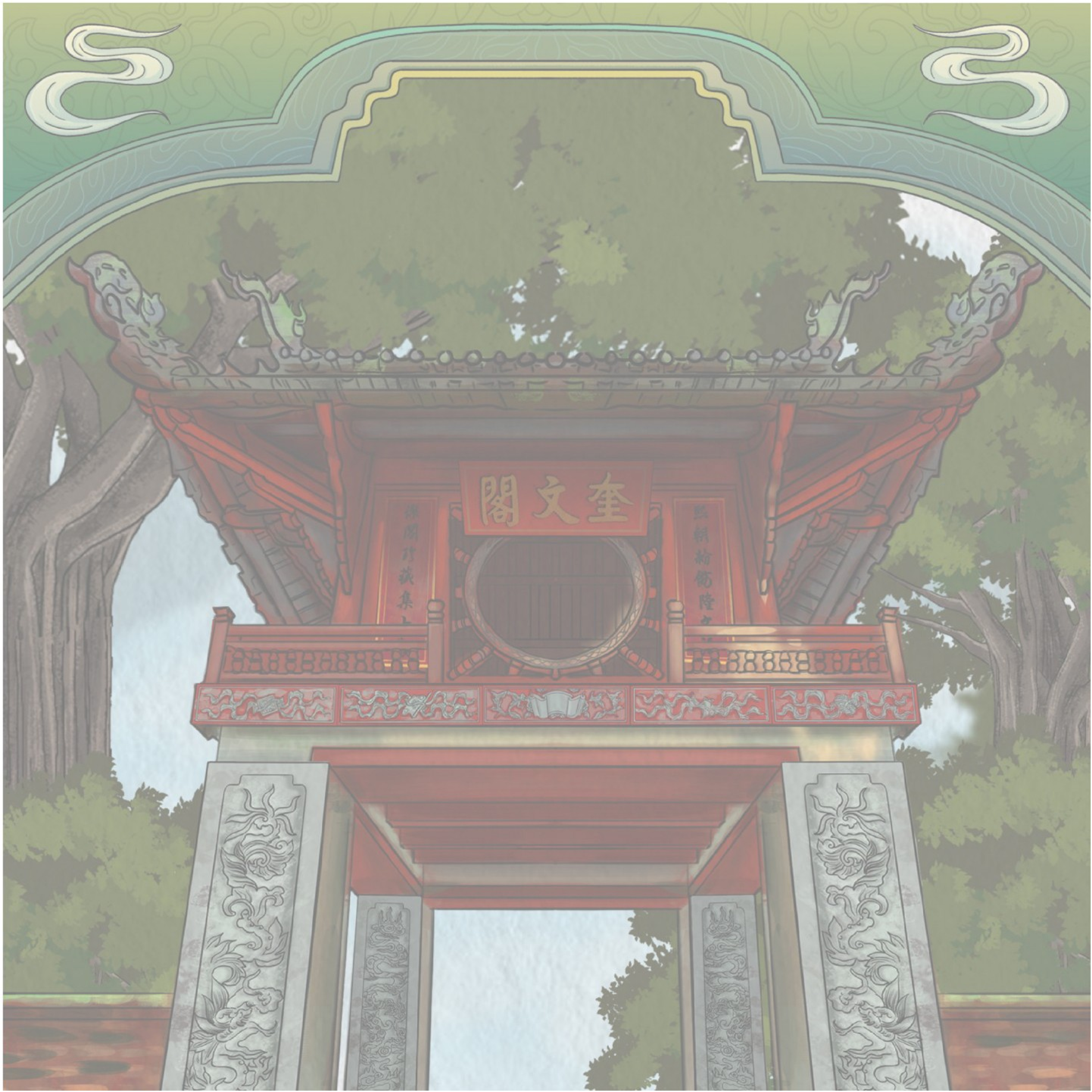
奎文閣